

Euroopa Kohus täpsustas neid juhtumeid, mille korral direktiiv tööaja korralduse teatavate aspektide kohta ei ole kohaldatav kaitseväelaste tegevusele

Selle direktiiviga ei ole vastuolus, kui valveaega, mille ajal kaitseväelane peab viibima talle määratud kasarmus ilma seal tegelikult tööd tegemata, tasustatakse teisiti kui valveaega, mille ajal ta täidab tegelikult tööülesandeid

Sloveenia kaitsejõudude allohvitser B. K. oli 2014. aasta veebruarist kuni 2015. aasta juulini „valveteenistuses“, mis kestis katkematult seitse päeva kuus. Selles valveteenistuses, mis hõlmas nii ajavahemikke, mil B. K. pidi tegelikult valvama, kui ka ajavahemikke, mil ta pidi üksnes olema oma ülemustele kättesaadav, oli ta kättesaadav ja viibis pidevalt kasarmus, kuhu ta oli määratud.

Kaitseministeerium leidis, et iga „valveteenistuse“ päeva eest tuleb kaheksa tundi lugeda tööajaks, mistõttu maksis ta B. K-le neile tundidele vastavat tavapärast palka, ning ülejäänud tundide eest maksti B. K-le valveaja lisatasu 20% põhipalgast.

B. K. kaebus, milles ta nõudis, et talle makstaks ületunnitööna nende tundide eest, mille ajal ta oma tööandja juures „valveteenistuses“ olles tegelikult ei töötanud, kuid oli kohustatud olema oma ülemustele kättesaadav, jäi nii esimese astme kohtus kui ka apellatsioonistmes rahuldamata.

Selles kontekstis otsustas kassatsioonkaebust menetlev Vrhovno sodišče (Sloveenia kõrgeim kohus) paluda Euroopa Kohtult selgitust, kas direktiiv 2003/88¹, mis sätestab muu hulgas tööaega puudutavad miinimumnõuded, on kohaldatav rahuajal kaitsevälase peetava valve suhtes ning kas neil juhtudel, kus kaitsevälane peab jääma valve ajal talle määratud kasarmusse ilma seal tegelikult tööd tegemata, tuleb kaitsevälasele selle aja eest töötasu kindlaksmääramisel pidada seda valveaega tööajaks kõnealuse direktiivi artikli 2 tähenduses.

Euroopa Kohtu hinnang

Oma otsuses täpsustas Euroopa Kohtu suurkoda esiteks neid juhte, mil kaitsevälase valvetegevus ei kuulu direktiivi 2003/88 kohaldamisalasse.

Kõigepealt nentis Euroopa Kohus, et ELL artikli 4 lõige 2, mis näeb ette, et riigi julgeolek jääb iga liikmesriigi ainuvastutusse², ei too kaasa seda, et kaitsevälaste tööaja korraldus jääks liidu õiguse kohaldamisalast välja.

Sellega seoses märkis Euroopa Kohus, et liikmesriikide relvajõudude peamised ülesanded, milleks on territoriaalse terviklikkuse säilitamine ja riigi julgeoleku kaitse, kuuluvad sõnaselgelt nende riigi põhifunktsioonide hulka, mida liit peab austama. Ta täpsustas, et sellest aga ei tulene, et liikmesriikide otsused nende relvajõudude korralduse kohta jäävad liidu õiguse kohaldamisalast välja, eriti kui kõne all on tööaja korraldust reguleerivad ühtlustatud eeskirjad.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta (ELT 2003, L 299, lk 9; ELT eriväljaanne 05/04, lk 381).

² See säte näeb ette, et liit austab riigi põhifunktsioone, sealhulgas riigi territoriaalse terviklikkuse tagamist, avaliku korra säilitamist ja riigi julgeoleku kaitsmist.

Kuigi asjaolu, et liit peab austama riigi põhifunktsioone, ei tähenda, et kaitseväelaste tööaja korraldus jääks täielikult välja liidu õiguse kohaldamisalast, nõuab ELL artikli 4 lõige 2 siiski, et tööaja korraldust reguleerivate liidu õiguse eeskirjade kohaldamine kaitseväelaste suhtes ei kahjustaks nende põhifunktsioonide nõuetekohast täitmist. Liidu õiguses tuleb seega võtta arvesse eripärasid, mis esinevad iga liikmesriigi relvajõudude toimimisel, olenemata sellest, kas need eripärad tulenevad selle liikmesriigi võetud rahvusvahelistest erikohustustest, teda puudutavatest konfliktidest või ohtudest või ka seda riiki ümbritsevast geopoliitilisest kontekstist.

Seoses direktiivi 2003/88 isikulise kohaldamisalaga meenutab Euroopa Kohus, et mõiste „töötaja“ on määratletud töösuhte peamise tunnuse kaudu, nimelt asjaoluga, et isik teeb teisele isikule tema juhtimise all tööd, mille eest saab ta tasu. Kuna B. K. puhul oli see asjasse puutuval ajavahemikul nii, siis on kõnealune direktiiv tema olukorrale kohaldatav.

Mis puudutab lõpuks direktiivi 2003/88 esemelist kohaldamisala, mis on määratletud viitega direktiivi 89/391³ artiklile 2, siis meenutab Euroopa Kohus, et direktiiv 2003/88 on kohaldatav „nii avaliku kui ka erasektori kõikide tegevusvaldkondade suhtes“⁴, välja arvatud kui teatava avaliku teenistuse, näiteks relvajõudude tegevus satub oma eripära tõttu sellega vältimatult vastuollu⁵.

Sellega seoses märkis Euroopa Kohus, et direktiivi 89/391 artiklit 2 ei saa tõlgendada nii, et liikmesriikide relvajõudude liikmed on täielikult ja püsivalt direktiivi 2003/88 kohaldamisalast välja jäetud. Nimelt ei puuduta see välistamine teatavaid avaliku teenistuse sektoreid tervikuna, vaid üksnes nendesse sektoritesse kuuluvaid teatud liiki tegevusi nende eripära tõttu. Seoses konkreetselt kaitseväelaste tegevusega nentis Euroopa Kohus eelkõige, et haldus-, hooldus-, parandus-, tervishoiu- või korrakaitseteenustega või rikkumiste menetlemisega seotud tegevused ei ole sellise eripäraga, et nende puhul ei ole võimalik töötaja planeerimine kooskõlas direktiivis 2003/88 sätestatud nõuetega vähemalt siis, kui need tegevused ei toimu sõjalise operatsiooni või selle vahetu ettevalmistamise käigus.

Siiski leidis Euroopa Kohus, et kõnealune direktiiv ei ole kohaldatav kaitseväelaste tegevuste, sealhulgas valvetegevuse suhtes, kui see tegevus toimub nende esialgse koolituse, lahinguväljaõppe või selliste operatsioonide raames, mis eeldavad relvajõudude sõjalist osalemist, sõltumata sellest, kas see toimub püsivalt või ajuti asjasse puutuva liikmesriigi sees või väljaspool tema riigipiire. Peale selle ei kohaldata direktiivi 2003/88 nende sõjaliste tegevuste suhtes, mis on nii erilised, et need ei sobi kokku töötajate rotatsioonisüsteemiga, mis võimaldaks tagada selle direktiivi nõuete täitmise. Nii on see ka siis, kui ilmneb, et sõjalist tegevust viiakse ellu selliste erakorraliste sündmuste raames, mille tõsidus ja ulatus nõuavad elu, tervise ja üldsuse ohutuse kaitseks hädavajalike meetmete võtmist ja mille nõuetekohane rakendamine satuks ohtu, kui järgida tuleks kõiki kõnealuses direktiivis sätestatud reegleid, või kui selle direktiivi kohaldamine sellisele tegevusele nii, et asjasse puutuvatele asutustele pannakse kohustus luua rotatsiooni- või töötaja planeerimise süsteem, saaks toimuda ainult kitsamas tähenduses sõjaliste operatsioonide nõuetekohase läbiviimise arvel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kindlaks määrama, kas B. K. valvetegevus kuulub mõne sellise olukorra alla. Kui see ei ole nii, siis tuleb asuda seisukohale, et see tegevus kuulub direktiivi 2003/88 kohaldamisalasse.

Teiseks märkis Euroopa Kohus, et kui asuda seisukohale, et direktiiv 2003/88 on käesoleval juhul kohaldatav, tuleb kaitsevälasele ette nähtud valveaega, mis eeldab tema pidevat kohalolekut töökohal, pidada tööajaks, kui see töökoht ei lange kokku tema elukohaga. Kuna aga valveaegade eest töötajate tasustamise viis ei kuulu mitte direktiivi 2003/88, vaid riigisisese õiguse kohaldamisalasse, siis ei ole selle direktiiviga vastuolus, kui valveaega, mille ajal kaitsevälane peab viibima talle määratud kasarmus ilma seal tegelikult tööd tegemata, tasustatakse teisiti kui valveaega, mille ajal ta täidab tegelikult tööülesandeid.

³ Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate tervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT 1989, L 183, lk 1; ELT eriväljaanne 05/01, lk 349).

⁴ Direktiivi 89/391 artikli 2 lõige 1.

⁵ Direktiivi 89/391 artikli 2 lõike 2 esimene lõik.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127